

Załącznik

do Uchwały Nr XXXVI/ 188 /09

Rady Gminy Golub-Dobrzyń

z dnia 1.12.2009r.

**PROGRAM AKTYWNOŚCI
LOKALNEJ
DLA GMINY GOLUB-DOBRZYŃ
NA LATA 2010-2015**

I. Wprowadzenie.

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Golub-Dobrzyń wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych oraz wyznacza kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców gminy prowadzących do poprawy sytuacji w tym zakresie jak również określa mechanizmy wzmacniające efektywność zmian co do warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmacnianiu spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Dokument ten stanowi uzupełnienie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2007-2013.

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych, takich jak:

- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski
- Narodowa Strategia Rozwoju na lata 2007-2013
- Strategia Polityki Społecznej 2007-2013
- Narodowa Strategia Spójności
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013.

Dokumenty te zakładają realizację działań w kierunku rozwoju społeczno-gospodarczego kraju a co za tym idzie podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz działających w jej ramach instytucji i organizacji. Konieczne jest zatem wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości. Podkreśla się znaczenie kapitału ludzkiego czyli zasobu wiedzy, potencjału i umiejętności, w które wyposażony jest każdy człowiek oraz społeczność jako całość. Dzięki temu podmioty te zdolne są nie tylko do pracy, ale także do wprowadzania zmian w otoczeniu i kreowaniu nowych rozwiązań.

Z kapitałem ludzkim ściśle związany jest kapitał społeczny oznaczający zasoby umiejętności, informacji, kultury, wiedzy i kreatywności jednostek oraz związków pomiędzy ludźmi i organizacjami. Kapitał społeczny jest zatem sumą kapitałów jednostkowych, która powinna być wykorzystana i pomnażana przez wszelkie instytucje oraz jednostki samorządowe.

Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia

społecznego, które zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Są to między innymi: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy,

transport publiczny, publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy, organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych, prywatna własność i przedsiębiorczość.

Wykluczenie społeczne najprościej mówiąc oznacza wyłączenie z życia społecznego.

Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym kraju, ponieważ ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym głównie osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną, przedstawicielom mniejszości narodowych i etnicznych, bezdomnym, uzależnionym oraz osobom opuszczającym zakłady karne.

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu zgodnie w wymienionych powyżej dokumentach powinny być ukierunkowane na:

- ograniczanie obszarów skrajnego ubóstwa
- rozbudowanie świadczeń wspierających aktywność
- promocję działań prospołecznych
- wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich
- wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców, w tym klientów pomocy społecznej
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego
- ułatwienie dostępu do informacji poradnictwa
- wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej
- zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów

Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z podstawowymi zasadami życia społecznego, a w szczególności zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności. Pojęcie pomocniczości oznacza, że struktury wyższe (władza) nie powinny wyręczać struktur niższych, czyli osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych, w tym, z czym mogą one sobie poradzić we własnym zakresie. Zadaniem władzy publicznej jest bowiem pobudzanie i podtrzymywanie tych struktur oraz wspomaganie i wspieranie w sytuacji, gdy

realizacja zadań, czy też osiągnięcie określonych celów przekracza ich możliwości. Nierozdzielnie wiąże się to z godnością człowieka, czyli prawem do wolnego i świadomego działania. W tym też ujęciu nabiera znaczenia zasada partycypacji społecznej, która oznacza świadome włączanie obywateli w rozwiązywanie istniejących problemów. Bardzo ważny staje się również aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwaniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych. Zadaniem władzy samorządowej jest zatem wspieranie i wzmacnianie tego potencjału oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi.

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Golub-Dobrzyń jest niezbędnym dokumentem do realizacji projektów systemowych przez ośrodki pomocy społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki- Priorytet VII „Promocja Integracji Społecznej”, Poddziałanie 7.1.1- „rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”.

I. Cele Programu Aktywność Lokalnej oraz kierunki działań.

Celem głównym Programu Aktywności Lokalnej jest zwiększenie aktywności mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także na rynku pracy oraz zwiększenie ich potencjału rozwojowego.

Cele szczegółowe:

1. Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego
2. Zwiększenie wiedzy na temat potrzeb i problemów grup i społeczności
3. Stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej
4. Aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia
5. Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych
6. Wypracowanie modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji, organizacji oraz mieszkańców gminy
7. Zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej
8. Prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym
9. Zwiększanie kompetencji społecznych i zawodowych w przypadku osób pozostających poza rynkiem pracy
10. Zapobieganie marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
11. Promowanie postaw prospołecznych.

Kierunki działań

Cele programu realizowane będą poprzez podejmowanie następujących działań:

1. Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną
2. Promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie
3. Tworzenie i promowanie pracy w partnerstwie
4. Otwarcie instytucji samorządowych na współpracę z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością
5. Wspieranie inicjatyw lokalnych
6. Promocja działań prospołecznych, dostęp do informacji oraz edukacja
7. Wspieranie rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup wsparcia, samopomocy oraz grup edukacyjnych
8. Promowanie zasad pomocniczości, partycypacji i postaw humanitarnych
9. Systematyczne badanie potrzeb mieszkańców
10. Inne wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu.

II. Odbiorcy programu- Grupy Docelowe

Program Aktywności lokalnej skierowany jest do:

- poszczególnych społeczności lokalnych czyli osób mieszkających w pewnej przestrzeni obejmującej obszar gminy, osiedla, wsi, mieszkańców bloku czy nawet kilku rodzin mieszkających w okolicy. Może to również być środowisko grupy zawodowej czy społecznej
- osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia – czyli różnych grup społecznych w świetle zdiagnozowanych potrzeb

Działaniami w ramach Programu będą obejmowane w szczególności osoby i środowiska wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem, m.in. klienci pomocy społecznej, osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne, bezdomne, matki samotnie wychowujące dzieci, wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, członkowie mniejszości narodowych.

III. Sposoby i metody realizacji Programu.

W ramach programu przewiduje się zastosowanie:

1. **Środowiskowej pracy socjalnej**- działania realizowane przez pracownika socjalnego lub inną osobę, mające na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi

2. **Instrumentów aktywnej integracji** – zespół instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, które zawarte są w zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, w tym praca z rodziną metodą „Konferencja Grupy Rodzinnej”
3. **Działań o charakterze środowiskowym** - inicjatywy integracyjne obejmujące: przygotowanie i wspieranie działań indywidualnych i programów środowiskowych, edukacja społeczna i obywatelska w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych mieszkańców, organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, kulturalnym , sportowym , ekologicznym czy turystycznym, inne instrumenty działania o charakterze integracyjnym wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii, rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Ze względu na specyfikę gminy tj. wielość grup społecznych oraz różnorodność występujących w nich problemów program aktywności lokalnej realizowany będzie poprzez przygotowywane co roku podprogramy skierowane do konkretnych społeczności czy grup, akceptowane każdorazowo przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej .

IV. Zakładane rezultaty.

1. Zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych oraz grup w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym
2. Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych
3. Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów
4. Wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców gminy oraz ich poziomu zaangażowania w życie społeczne, w tym także aktywności na rynku pracy
5. Powstanie lokalnych grup działania
6. Zmiana postaw społeczności lokalnych wobec osób i grup defaworyzowanych
7. Podwyższenie jakości działań środowiskowych w tym zainicjowanie nowych form i metod pracy środowiskowej
8. Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące.

V. Realizatorzy Programu

1. Urząd Gminy Golub-Dobrzyń
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Placówki oświatowe, kulturalne i sportowe

4. Powiatowy i Wojewódzki Urząd pracy
5. Organizacje pozarządowe i kościelne
6. Policja, Sąd Rejonowy
7. Lokalny biznes
8. Media lokalne.

VI. Źródła finansowania Programu

Realizacja zadań programu finansowana może być:

- środki unijne Program Operacyjny Kapitał Ludzki – projekty systemowy dla Ośrodków Pomocy Społecznej
- samorząd gminny
- środki własne podmiotów zaangażowanych w realizację programu
- sponsorzy.

VII. Sposoby monitorowania, ewaluacji i oceny.

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej. Celem bieżącego monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych jakie pojawią się podczas realizacji zadań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między zaplanowanymi rezultatami a stanem faktycznym na bieżąco dokonywane będą zmiany w przyjętych metodach pracy. W corocznych sprawozdaniach z działalności GOPS zawarte będą raporty z realizacji programu.

Po zakończeniu realizacji Programu Aktywności Lokalnej zostanie przygotowany raport końcowy podsumowujący całość podejmowanych działań przez lata 2009-2015. Dokonana w nim zostanie ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz rezultatów jakie one przyniosły. Wskazane zostaną także metody i formy działania, które powinny być kontynuowane w latach kolejnych.